

κα Μάτσο
10.11.97

ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ναι! - Να τον-
μερωθείς

Σε κάθε περίπτωση για τη διασαφήνιση των σχετικών κανόνων και την υλοποίηση των συστημάτων τήρησης του αρχείου είναι αναγκαίος ο "επιχειρησιακός προσδιορισμός" του αντικειμένου (δηλ. των κατηγοριών των εγγράφων ή άλλων μορφών επικοινωνίας) και της τυπολογίας των ενεργειών με τις οποίες συνδέονται. Για αυτό είναι απαραίτητη η γνώση της τωρινής διάρθρωσης του αρχείου σας και κατά συνέπεια η συνεργασία με τη Γραμματεία σας.

Ναι!

Η άποψή μου είναι ότι - πριν προχωρήσουμε σε οποιαδήποτε ρύθμιση - σε πρώτο στάδιο πρέπει να προσδιοριστούν δοκιμαστικά ορισμένοι εσωτερικοί κανόνες για την τήρηση του αρχειακού υλικού του Πολιτικού Γραφείου και του δικού σας Αρχείου (χαρακτηρισμός των εγγράφων ως δημοσίου ή μη ενδιαφέροντος, ο χαρακτηρισμός τους ως προς την υποχρέωση διατήρησης, παράδοσης στον επόμενο πρωθυπουργό) οι οποίοι στη συνέχεια θα πρέπει να εφαρμοστούν δοκιμαστικά και από τους Υπουργούς, καθώς τα σχετικά έγγραφα έχουν συνήθως αποστολέα και παραλήπτη. Οι κανόνες διατήρησης, δημοσιοποίησης, πρόσβασης κλπ. πρέπει να αφορούν αφενός το αρχείο του Πρωθυπουργού και αφετέρου το σύνολο της Κυβέρνησης. Η νομοθετική αποτύπωση πρέπει κατά τη γνώμη μου να ακολουθήσει αυτή τη φάση.

Να προχωρή-
σουμε. Στα-
είσαι εξαίρη-
τη ως προς τα
αποστάδια
να δουλεύουν
υπόψη. Να
υπάρξει ένα
σχέδιο ανα-
κοίνωσης
γιατί είναι
θωπαστικό
πέντε-η έξι-
πρωτί.

Ενόψει του θορύβου που δημιουργήθηκε τις τελευταίες εβδομάδες γύρω από βιβλία που αφορούν τον Α. Παπανδρέου, τα οποία υποτίθεται ότι αναφέρονται στο αντίστοιχο αρχειακό υλικό θεώρησα ότι δεν ήταν σκόπιμη η σύσταση σχετικής Επιτροπής στην παρούσα φάση, καθώς θα ερμηνευόταν ποικιλοτρόπως. Σε περίπτωση που συσταθεί η Επιτροπή αυτή και κατά την χρονική στιγμή που εσείς κρίνετε προτείνω - εφόσον αυτή δεν θα ασχοληθεί μόνο με το αρχείο Α. Παπανδρέου αλλά με το συνολικό ζήτημα των αρχείων του Πρωθυπουργού - να μην συμμετέχει σε αυτή μεγάλος αριθμός ιστορικών, όπως προτείνει ο Γ. Παπανδρέου, αλλά να είναι διεπιστημονικού χαρακτήρα και κυρίως να συμμετέχουν περισσότεροι ειδικοί στην τήρηση αρχείων καθώς και νομικοί, δεδομένου ότι ς τίθενται ζητήματα όπως η ελευθερία πληροφόρησης (με την έννοια του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της πρόσβασης στην πληροφόρηση), η προστασία της ιδιωτικότητας και προσωπικότητας κλπ. Η σύσταση της εν λόγω Επιτροπής εξαρτάται επίσης από τη συγκεκριμένη αποστολή της, αν δηλ. θα πρόκειται για επιτροπή που θα διαμορφώσει μόνο κανόνες δεοντολογίας ή θα αποτελεί επιτροπή

που θα εκπονήσει σχέδιο νέας νομοθετικής ρύθμισης για τα αρχεία του Πρωθυπουργού ^{και}
και της Κυβέρνησης.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣ: ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ

ΑΠΟ: ΛΙΛΙΑΝ ΜΗΤΡΟΥ

ΘΕΜΑ: ΑΡΧΕΙΑ

ΗΜΕΡ.: 28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1997

ΚΟΙΝ.:

Πρόεδρε,

αναφορικά με το θέμα των αρχείων είχα έλθει καταρχήν σε επαφή με την αρμόδια υπηρεσία, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και συγκεκριμένα με τη Διευθύντρια κ. Α. Εξαδακτύλου. Σε συνέχεια του δεύτερου σημειώματός σας θα έλθω σε επαφή με τα πρόσωπα που προτείνει ο ΑΝΥΠΙΕΞ κ. Γ. Παπανδρέου για την τεχνική υποστήριξη, όπως π.χ. τον κ. Δάλλα, πρώην ειδικό γραμματέα. Στη συνέχεια σημειώνω ορισμένες πληροφορίες για το ισχύον καθεστώς και ορισμένες πρώτες σκέψεις.

Τα των αρχείων, δημόσιων και ιδιωτικών, καθώς και τα ζητήματα μελέτης του αρχειακού υλικού διέπονται από τον ν. 1946/91. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1,β,γ, χαρακτηρίζονται μεταξύ άλλων ως ιδιωτικά αρχεία και τα αρχεία των προσώπων που άσκησαν ανώτατα λειτουργήματα της πολιτείας καθώς και τα αρχεία των πολιτικών κομμάτων. Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο τα αρχεία που προαναφέρθηκαν υπάγονται στην εποπτεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, η οποία συνίσταται στην ενημέρωση για την τύχη τους καθώς και για τα περιεχόμενά τους. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 2, οι κάτοχοι ή οι κληρονόμοι των ιδιωτικών αρχείων υποχρεούνται να τα δηλώσουν στα ΓΑΚ. Αυτά όσον αφορά το τυπικό μέρος. Στην πραγματικότητα όμως κανένας κάτοχος ιδιωτικών αρχείων δεν έχει προχωρήσει σε σχετικές δηλώσεις. Ένα πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι δεν προσδιορίζεται και οριοθετείται επακριβώς στο νόμο το περιεχόμενο αυτής της εποπτείας.

Η μελέτη του αρχειακού υλικού των αρχείων αρμοδιότητας των ΓΑΚ είναι δυνατή με εφαρμογή των ρυθμίσεων για την πρόσβαση στα δημόσια αρχεία (ν. 1599/86 άρ. 16), σε κάθε περίπτωση δε μετά την πάροδο 30 ετών. Η μελέτη αρχειακού υλικού ιδιωτικών αρχείων είναι δυνατή μετά από απόφαση του οργάνου διοίκησης των νομίμως συνεστημένων και λειτουργούντων αρχείων.

Το θέμα που προκύπτει αφορά τα αρχεία του Πρωθυπουργού και όχι τα στενά υπηρεσιακά αρχεία του Πολιτικού Γραφείου, τα οποία είναι αναμφίβολα δημόσια αρχεία και ρυθμίζονται από τον προαναφερθέντα νόμο. Τα αρχεία του Πρωθυπουργού υπό το παρόν νομοθετικό καθεστώς είναι ιδιωτικά αρχεία. Σε σχέση με τη διαμόρφωση κανόνων για την τήρηση των αρχείων αυτών το πρώτο ερώτημα στο οποίο θα πρέπει να απαντήσει η ομάδα που θα ασχοληθεί με το θέμα είναι εάν αυτοί οι κανόνες θα περιβληθούν τον τύπο μιας νομοθετικής ρύθμισης ή θα διαμορφωθούν ως κανόνες δεοντολογίας. Επισημαίνω ότι ήδη οι υφιστάμενες ρυθμίσεις που έχουν εισαγάγει συγκριτικά ήσσονες υποχρεώσεις όπως η δήλωση των ιδιωτικών αρχείων δεν εφαρμόζονται στην πράξη. Ο ΑΝΥΠΙΕΞ κ. Γ. Παπανδρέου προτείνει μία «λευκή βίβλο» χωρίς νομική δεσμευτικότητα (;) , οπότε κινδυνεύουμε να βρεθούμε στο ίδιο αφετηριακό σημείο. Εξάλλου πολλά από τα θέματα της «λευκής βίβλου» αποτελούν, όπως προαναφέρεται αντικείμενο ρύθμισης οπότε θα τεθεί το ζήτημα, τι από τα δύο ισχύει.

Μια ρύθμιση, δεοντολογική ή νομοθετική (με προτιμότερο το δεύτερο), που θα αφορά συγκεκριμένα το αρχείο του Πρωθυπουργού θα έβρισκε ωστόσο επαρκή δικαιολογητική βάση στο γεγονός ότι λόγω του πρωθυπουργοκεντρικού χαρακτήρα του πολιτεύματος και συνακόλουθα της ίδιας της πολιτικής το αρχείο αυτό παρουσιάζει εξαιρετική σημασία όχι μόνο για ιστορικούς λόγους αλλά και για την ίδια την πορεία και εξέλιξη πολλών εθνικών θεμάτων. Δεν τίθεται δηλ. μόνο το θέμα ποιος είναι ο «κληρονόμος» ενός αρχείου. Αυτό προϋποθέτει βέβαια τη σαφή αντίκρουση της αντίληψης ότι ο κάθε Πρωθυπουργός παραδίδει στον επόμενο «καμένη γη».

Συνεπώς το αρχείο αυτό θα πρέπει να διαχωρίζεται καταρχήν σε α) ανενεργό (που δεν έχει πλέον παρά ιστορικό - πολιτικό ενδιαφέρον) και β) σε ενεργό ή τρέχον (που έχει δηλ. σημασία για την περαιτέρω πορεία μείζονων θεμάτων, όπως τα εθνικά ή τα οικονομικά).

Επίσης μία κατανομή του αρχειακού υλικού του Πολιτικού Γραφείου Πρωθυπουργού που θα μπορούσε να σκεφθεί κανείς είναι η ακόλουθη:

1. αυστηρά προσωπικό αρχείο Πρωθυπουργού (αντιμετωπίζω ως ιδιωτικό αρχείο υπό την έννοια και με τις υποχρεώσεις του νόμου)
2. αρχείο με έγγραφα που θα παραδοθούν στον επόμενο πρωθυπουργό
3. αρχείο με έγγραφα που θα διατεθούν στα ΓΑΚ

Οι κατηγορίες αυτές προφανώς δεν είναι στεγανές μεταξύ τους. Για το λόγο αυτό πρέπει να διαμορφωθούν όχι μόνο κανόνες και διαδικασίες για την ένταξη στην εκάστοτε κατηγορία αλλά και κανόνες και διαδικασίες για την μετάβαση από τη μία κατηγορία στην άλλη. Το κριτήριο της παρόδου ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος είναι μεν ασφαλές αλλά ταυτόχρονα και ανελαστικό και για αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται και από άλλα κριτήρια και κυρίως διαδικασίες.

Κρίσιμη παράμετρος για την αξιολόγηση και την ταξινόμηση των εγγράφων είναι το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για τη διαμόρφωση της πολιτικής σε όλους τους τομείς και τις συνέπειες που καταγράφονται. Υπό αυτήν την έννοια τα έγγραφα διακρίνονται σε αυτά που παρουσιάζουν ενδιαφέρον :

1. για την - τελική - διαμόρφωση της πολιτικής στα εθνικά θέματα και την εξέλιξη αυτών (πρακτικά συσκέψεων, εκθέσεις, αλληλογραφία εσωτερικού και εξωτερικού)
2. για την τελική διαμόρφωση της κυβερνητικής πολιτικής (που εκδηλώνεται με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων) σε μείζονες τομείς και τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής αυτής

3. για τη διαμόρφωση της βούλησης της Κυβέρνησης σε διάφορα θέματα (εκθέσεις, σημειώματα, αλληλογραφία Πρωθυπουργού με Υπουργούς)
- 4. για θέματα εσωτερικής λειτουργίας της Κυβέρνησης (επικοινωνία και σχέσεις μεταξύ οργάνων και προσώπων)
5. για τη διαμόρφωση της άποψης του Πρωθυπουργού για πολιτικές, πρόσωπα και πράγματα (αλληλογραφία για επιμέρους ζητήματα, σημειώματα, εκθέσεις συνεργατών κλπ.)
6. για θέματα εσωτερικής λειτουργίας του Πολιτικού Γραφείου Πρωθυπουργού

Τα υπό 5) και 6) ανήκουν κατά τη γνώμη μου αναμφίβολα στο ιδιωτικό αρχείο του Πρωθυπουργού. Προς διερεύνηση είναι με ποια κριτήρια τα υπόλοιπα (1- 4) θα καταταγούν σε α) ενεργά και β) ιστορικού και πολιτικού ενδιαφέροντος που πρέπει να αποδοθούν στα ΓΑΚ μετά από ενδεχόμενη αλλαγή των όρων πρόσβασης σε αυτά (χρόνος, εξαιρέσεις κλπ.) .